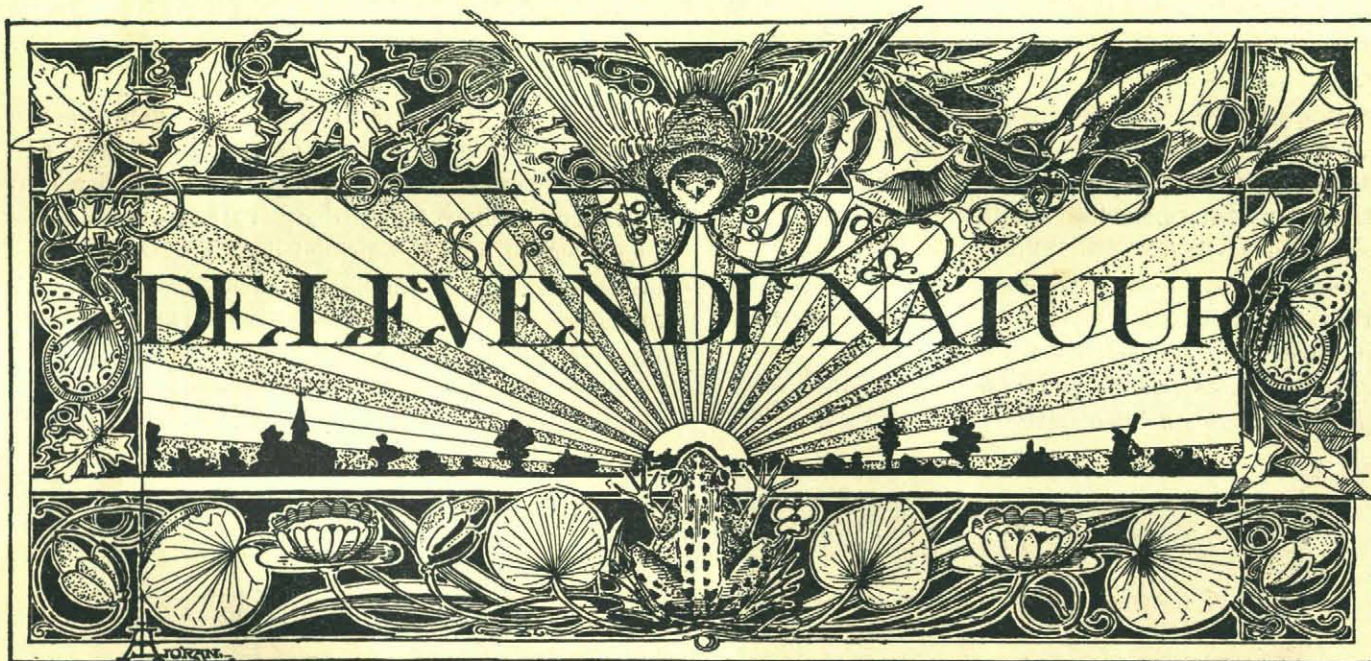

REDACTIE

E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSSSE, Bloemendaal.

ADRES DER REDACTIE:

E. HEIMANS, PL. MUIDERGRACHT 55.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

ZOMERMORGEN.

Toen ik kwart over tweeën den Duinweg af fietste, zong ver naar links de nachtegaal van Bloemenheuvel en van rechts uit de duinvallei kwam tegelijk met de geuren van lelietjes van dalen het lied van de boomleeuwerik: een lied als de geur zelf, nu eens sterk en doordringend, dan weer vaag en ver, maar altijd aanwezig.

Nog verder uit de duinen kwam weer nachtegaleiroep: alleen de forsche partijen van 't lied, een ver, rumoerig geroep met lange tusschenpoozen van stilte. De zee was niet te hooren en de roode wassende maan lag dicht tegen de duintoppen aan den westelijken horizon. In 't Noorden was een witte schemering van dag, maar de groote blinkende sterren waren toch nog goed zichtbaar.

Terwijl ik op mijn vrienden wachtte, begon een roodstaartje te zingen hoog in den top van een zilverspar, een uur te vroeg, maar dat gebeurt bij roodstaartjes wel meer, wat in een neef van de nachtegaal wel te begrijpen is. Ook een houtduif kirde droomerig eventjes, maar toen was alles weer stil behalve de nachtegaleiroep en de boomleeuwerik en ver verwijderd feestgehoel en gerangeer van treinen. 't Is nooit rustig in Holland.

Vlug rolden we door 't stille dorp, ontmoetten op een achterweg nog een samenzweerder en na een poos een nachtegaal te hebben aangehoord, betraden we het oude buiten, waar wij den morgen

wilden afwachten. We haalden stoelen uit 't tuinhuisje en richtten ons lekkertjes in op onze eerste-rang-plaatsen in 't natuurtooneel.

Rondom ons boomen van allerlei soort: een ahorn vol gebladerte, eikjes met geurend loover, donkere sparren en grijze abeelen. Rhododendrons bloeiden aan 't water en in den vijver zelf blonken in een bocht de bleekroode bloemen van de waterviolier. Het rustieke bruggetje leidde naar een pad met nog meer sparren en abeelen en al dat dicht geboomte maakte ons verblijf zoo stil als een slaapkamer.

Onverdroten zong de nachtegaal voort. Wij kenden hem en wisten dat hij wel drie uren aan een stuk kon doorzingen; strofe na strofe, telkens met vier seconden tusschenpoozen. Soms is er in die strofen klimming en samenhang; zoo zelfs dat een geoeffend nachtwandelaar kan voorspellen wat er komen zal, maar dikwijls ook stellen onverwachte wendingen den would-be-kenner in 't ongelijk.

Een vischje plast in 't water en langs den oever ritselt een waterrat, schuifelend langs 't gras en dan weer geruischloos glijdend door 't water, twee schuine streepen trekkend over den effen spiegel of vier, wanneer hij zijn staart boven water houdt; een gek gezicht.

Nu schreeuwt een pauw — een stoornis in den stillen nacht. Minder storend is 't gekraai van een fazantenhaan en geheel in overeenstemming met nachtegaalroep en leeuwerikzang zijn de korte,

driftige kreten van het waterhoentje. Een roodstaartje zingt weer eventjes; droomerig duiven-geluid klinkt af en toe en eenmaal roept heel in de verte de koekoek. Tegelijk valt een heldere meteor uit de Noorderkroon, hij maakt een vuurstreep langs den hemel en verdwijnt achter de wolkbank, die de lichtplek in 't Noorden bedekt heeft.

Toch wordt 't weer lichter; een lustig windje drijft de wolk opzij en heel dun en scherp ratelt de alarmkreet van een merel door 't hout.

En nu is het, alsof duizend merels en zanglijsters op dit signaal hebben zitten wachten. Van alle

musch of het klankvol gehamer van het maatvaste tiftjafje.

Maar wij willen de zon zien opgaan op een hoogen duintop en dat zal gebeuren over een half uur. We verlaten dus ons lustoord aan den waterkant en snellen voort door sparrelanen en langs bloemperken, overal omringd door vogelzang. Vlug stijgen wij langs smalle boschpaadjes, waar in de spichtige dennetjes de fitissen een beurtzang houden, en bereiken spoedig den top.

Daar wacht ons weer een ander tafereel vol rijkdom en gratie. De helling daalt steil af naar

Het Hoofdkwartier van Vogels op Elswoud.

kanten rollen de merelstrofen aan, davert de zanglijsterroep omhoog. Roodborstjeszang knettert er tusschendoor en nu beginnen ook de roodstaartjes en de duiven voorgoed.

De nachtegaal is opeens gaan zwijgen als had dit groot rumoer hem verbijsterd en hij neemt nu een korte rust. Aandoenlijk is het, temidden van de volle lagen der lijstervreugd en het imposant gejoel der boschduiven afzonderlijke liedjes te hooren van kleine zangertjes op den voorgrond; nu eens het geschetter van een enkele dappere winterkoning, dan weer het zilveren liedje van de hegge-

een breede vaart, waar de morgennevel hangt boven 't water en is bezet met dennetjes, eikenpeppeltjes en duindoorn. En haast op iederen top zit een vogeltje, hier een heggenmusch, daar een kneutje, vooral veel kneutjes, en die tierelieren en kraaien vol vuur en vreugde.

Zooeven beneden in 't bosch konden we de lijsters en duiven, de roodborstjes en roodstaartjes niet zien, maar hier is elk zangertje afzonderlijk zichtbaar in 't bleeke morgenlicht. Een nachtzwaluw trilt en schreeuwt en komt met zeisvormige wieken langs de zingende kneutjes heen.

Maar de zon blijft verborgen. Er is een groote lichtblauwe wolk komen opzetten, die van tijd tot tijd door witte bliksemstralen wordt doorsneden. Wij gaan weer omlaag, door 't dennenbosch met de fitissen naar den tuin en daar zijn weer nieuwe geluiden. De merels en de zanglijsters hebben hun zang gestaakt en zijn nu vervangen door een groote troep groenvinken, die hoog in de met klimop begroeide populieren hun trillers en extase-roepen ten beste geven. Door hun groot aantal leveren ook zij nog een indrukwekkend geheel, dat echter ver achterblijft bij de majesteit van de lijster- en duivenhymne van een uur geleden.

Nu vormen de lijsters en de duiven eenzame figuren in het vinkenkoor. Maar in een hulstenaarhaag lijken ze nog in de meerderheid te zijn, doch, wanneer we dichterbij komen, hooren we daar ook in de groene takken gekakel van kippen, de wiewaal, de wulpen, en de kieviet met meezenroep en nachtegaalslag en blijkt daar ten slotte een groote bende spreeuwen te huizen, die zich in den vroegen morgenstond al reeds bezondigen aan het parodieeren van alle natuurgeluiden. We willen hopen, dat ze 't doen met goede bedoelingen.

Dit is de laatste koorzang. Wel hooren we nu nog den heelen morgen wat de dichters het vogelenkoor noemen, maar dat bestaat uit afzonderlijke solisten, die alleen in bijzondere gevallen van elkander notitie nemen. Geen enkele vogelsoort heeft nu de overhand. De nachtegaal is weer opnieuw begonnen; hier en daar rust een lijster van zijn morgenarbeid en fluit een liedje, in de rozen zingen tuinfluiter en spotvogel, winterkoninkje schettert in de heg, de ijsvogel schiet fluitend over 't water, een specht schaterlacht in een hoogen populier, meezen ziegezagen en schetteren, de boomklever roept, een draaihals antwoordt hem, drie koekoeken ravotten in de eiketoppen, een roodstaartje zit te zingen op de leuning van de brug en in het hooge beukenbosch voert de vlinderachtige fluiter zijn luchtdans uit onder 't zingen van zijn tril-liedje. De morgenstond is voorbij, het dagelijksch bedrijf is begonnen.

JAC. P. TH.

UIT DE FOLKLORE.

Waarom men stroobanden om de boomen bindt.

Ik zag het dezen winter bij eenvoudige lieden aan den veldkant, dat al hunne vruchtbomen ter manshoogte een strooband, „zeel” droegen.

Bij de oude vrouw, die buiten waschgoed te drogen hing, informeerde ik vriendelijk naar de reden dezer doening, voor mijzelf menende met een der soorten van moderne rupsenvangerij te doen te hebben.

En wat antwoord kreeg ik?

„Och ja, dat môt men in Mirrewinters-nacht jawal doon, de ground is hier zao schraol, dat de baum anders in 't geheel nig drègt.”

O zoo, in den nacht van Kerstmis moeten de vruchtbomen van stroowissen worden voorzien een offer(?) gebracht alzoo aan het Opperwezen, om Dezen te bewegen veel ooft te schenken.

2. Een ander in Twenthe zeer verbreid volksgeloof is, om in genoemden heiligen Nacht de „wan” (een eenvoudig werktuig om het kaf van 't koren te scheiden) omgekeerd onder 't „balkenslop” (zolderopening) te leggen en den volgenden morgen de roggekorrels te tellen, die er onder gevallen zijn. Licht er een grove korrel onder, dan is dat een voorteken van welige oogst, veel (3 à 4) korrels van gevulde schuren; weinig of niets, van een mager jaar!

3. Wie dit verzuimd heeft op de hier beschreven manier na te gaan, kan ook in Mei-Juni nog de slagen tellen van den wachtel (kwartel): hut-ke-tut; hut-ke tut! Zoo vaak achtereen hij slaat, zooveel schepel rogge komt er dat jaar aan de vim (= 120 garven), de hoeveelheid rogge, die er aan komt varieert van 3 tot 4 schepel.

4. Toen ik nog in Berghuizen bij Oldenzaal was, en zeker nog, heerschte daar het geloof, dat met de takken van sporkelhout (Rhamnus) geen koeien mochten voortgedreven worden; zij zouden binnen korten tijd ziek worden en sterven. Nu staat Sporkelhout bij het volk in kwaden reuk, al de namen: Bloedhout, Hondsbroom, Schijfbezie wijzen daar op.

5. Gelukkig voor deze plant, dat de bijen er anders over denken. De stokjes, splôten, (van splijten noemt men ze hier) die in de bijenkorven dienen voor het vasthechten der raten, worden uitsluitend van deze houtsoort genomen. De imkers zijn van mening, dat de geur dezer pas geschildte takjes een bizondere aantrekkingskracht op de bijen uitoefent en deze takjes zeer gewild zijn. Ook in de bloemen van den Vuilboom immers komen deze diertjes graag en zuigen er het zoete sap.

6. Onze voorouders moeten heel goed met de gewoonten der mieren op de hoogte geweest zijn, en vooral met deze, dat ze hunne belagers met mierenzuur trachten in te spuiten. Immers men noemt ze hier mieg-empen; miegen = wateren, gewoonlijk van paarden gezegd, emper is een oud-Saksisch woord: staat waarschijnlijk in verband met „emsig” (h.d.). In Oldenburg heeten ze meig-lempkes. Wellicht is door kinder-etymologie empem daar veranderd in lempkes (lampjes).

Minder nauwkeurig zijn ze geweest, waar ze vertellen, dat vlas, voor den middag gezaaid, ook voormiddags bloeit, en dus ook het omgekeerde: na den noon gezaaid, namiddags in bloei.

Denekamp.

J. B. BERNINK.

